

K O N I N K L I J K E N E D E R L A N D S E
A K A D E M I E V A N W E T E N S C H A P P E N

Engelse leenwoorden revisited. Een aanvulling

van der Sijs, N.

published in

Onze Taal

2012

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in KNAW Research Portal](#)

citation for published version (APA)

van der Sijs, N. (2012). Engelse leenwoorden revisited. Een aanvulling. *Onze Taal*, (6), 157-157.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the KNAW public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain.
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the KNAW public portal.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

pure@knaw.nl

To kick the bucket

JANTJE E. BAZUIN - SCHARNEGOUTUM

De *Onze Taal*-redactie vraagt haar lezers in de aprilaflevering van de rubriek 'Gaten in de taal' een Nederlands alternatief te verzinnen voor het Engelse *to kick the bucket*, dat 'overlijden' betekent. "De precieze herkomst van die uitdrukking is onbekend", zo schrijft de redactie.

Mijn leraar Engels aan het gymnasium beweerde dat het een eufemisme was voor 'gehangen worden'. De veroordeelde schopte de omgekeerde emmer weg waarop hij stond en werd door het touw gewurgd.

Naschrift redactie

De bovenstaande verklaring waarbij een gehangene – of een zelfmoordenaar – een emmer wegschopt, wordt inderdaad vaak genoemd als oorsprong van *to kick the bucket*. Een andere verklaring komt uit het boerenbedrijf. Varkens die op de boerderij geslacht werden, werden opgehangen aan een slachtbalk, en die heet in delen van Engeland een 'bucket' – waar het varken dan in zijn doodstrijd tegenaan trapt. Een derde verklaring heeft te maken met de wijwateremmer die aan de voeten van een dode geplaatst wordt op het moment dat deze met wijwater besprenkeld wordt. De tweede verklaring (dus die met de varkens) wordt door de meeste naslagwerken als de waarschijnlijkste beschouwd, maar geen van de drie theorieën is afdoende bewezen. ■

Oproep: plaatsnamen in uitdrukkingen

Waar een Huizer heeft gelopen, groeit geen gras meer.' Het is een van de vele uitdrukkingen en gezegden die inwoners van een bepaalde plaats karakteriseren, of informatie verstrekken over hun zeden en gewoonten, of over de levensomstandigheden ter plaatse. Een ander, iets vleiender voorbeeld is 'Uit gouden korenaren schiep God de Antwerpenaren.'

Rien van den Broek bereidt een boek voor over dergelijke uitdrukkingen. Kent u hier voorbeelden van, vooral voorbeelden die nog niet zijn geboekstaafd in spreekwoordencollecties of dialectwoordenboeken? Stuur ze dan – indien mogelijk met vermelding van bron en/of ontstaansgeschiedenis – naar de auteur (m.a.broek@planet.nl), of naar de redactie van *Onze Taal*. In *Onze Taal* zal er binnenkort nader op het onderwerp worden ingegaan. ■

Engelse leenwoorden revisited: een aanvulling

NICOLINE VAN DER SIJS

Enkele lezers hebben gereageerd op mijn artikel in het meinumnummer over het aantal Engelse leenwoorden in de media. Zij hadden de indruk dat er in etymologische woordenboeken veel meer leenwoorden staan dan de 30 procent die ik in de krantentekst had geteld. Dat is helemaal correct. In het verleden heeft Marlies Philippa berekend dat het aantal leenwoorden in het *Etymologisch woordenboek van het Nederlands* 75 procent uitmaakt. Een telling in het *Etymologisch woordenboek van Van Dale* leidt tot vrijwel dezelfde uitkomst: 73,9 procent van de ingangen is een leenwoord.

Hoe is de discrepantie tussen de aantallen leenwoorden in een woordenboek en in de krant te verklaren? Dat is eigenlijk heel eenvoudig: redacteuren van etymologische woordenboeken kiezen woorden die een interessante herkomst hebben – en dat geldt bij uitstek voor leenwoorden. Schrijvers

van een krantenstuk gebruiken daar-entegen algemeen begrijpelijke taal. Daarin kunnen best leenwoorden voorkomen, maar een zin die grotendeels uit leenwoorden bestaat, wordt niet als erg leesbaar ervaren. Dergelijke zinnen komen veel voor in juridische of medische teksten; in de volgende willekeurige zin uit een medisch handboek heb ik alle leenwoorden onderstreept: "Actinomycose is een zeldzame chronische infectie die voornamelijk wordt veroorzaakt door Actinomyces israelii, een anaërobe bacterie die onder andere op het tandvlees, het gebit en de amandelen voorkomt."

Dit leidt tot de conclusie dat er weliswaar veel leenwoorden bestaan in het Nederlands (en in woordenboeken zijn opgenomen), maar dat ze relatief weinig worden gebruikt. Wat maar weer eens bewijst dat je niet alles moet geloven wat in het woordenboek staat. ■

De bedenker van *imago*

MARTIN DEELEN - EINDHOVEN

U weet wellicht dat het woord *imago* ruim een halve eeuw geleden is komen overwaaien uit de Amerikaanse reclamewereld. Het *Chronologisch woordenboek* van Nicoline van der Sijs noemt 1963 als het jaar waarin het woord voor het eerst werd aangetroffen in het Nederlands.

Aanvankelijk werd het ook hier alleen als reclamebegrip gebruikt en pas later kreeg het als *imago* zijn huidige bredere betekenis 'reputatie'. Niet alleen in de Engelssprekende landen, maar ook in bijvoorbeeld Duitsland gebruikt men nog steeds het woord *image*, terwijl wij al heel lang het afwijkende *imago* kennen.

Daaraan is schrijver dezes schuldig. Van oorsprong journalist, heb ik een paar jaar gewerkt bij een groot Amster-

dams reclamebureau. Een van de directeuren, Dick Moesbergen, was in 1965 betrokken bij het organiseren van een congres van het Genootschap voor Reclame over de betekenis van 'image' voor een commercieel product. Als oud-gymnasiast kon ik hem ervan overtuigen dat we beter het originele Latijnse woord konden gebruiken dan het Engelse, en zo geschiedde. Langzaam maar zeker won dat laatste woord terrein in de media. Ik herinner me nog dat in een discussie werd opgemerkt dat het Latijnse *imago* geen onzijdig woord is en dat het dus eigenlijk *dé imago* zou moeten zijn, maar daar heeft niemand zich aan gestoord.

In het licht van het wereldgebeuren is dit niet belangrijk, maar ik vind het toch leuk om het eens op te schrijven. ■